

Co to znaczy być mężczyzną?

Bibliografia:

- Źródło: Zbyszko Melosik, *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*, Kraków 2006, s. 8–13.
- Źródło: Wisława Szymborska, *Konkurs piękności męskiej*, [w:] tejże, *Wiersze wybrane*, Kraków 2012, s. 91.
- Źródło: Georges Vigarello [czyt. żorż wigarello], *Historia urody. Ciało i sztuka upiększania od renesansu do dziś*, tłum. Maciej Falski, Warszawa 2011, s. 142–230.

Co to znaczy być mężczyzną?

Mężczyzna

Źródło: a. nn., licencja: CC BY 3.0.

Męskość tylko pozornie może wydawać się czymś niebudzącym żadnych wątpliwości. Model męskości zmieniał się bowiem na przestrzeni wieków i niektóre zachowania współczesnych mężczyzn, dziś pożądane i oceniane pozytywnie, niegdyś uznano by za niemęskie.

Wisława Szymborska, podobnie wnikliwie jak kobiecości (np. w wierszach *Przy winie* albo *Portrecie kobiecym*), przypatrywała się męskości. Jako uważna obserwatorka rzeczywistości, z dystansem i humorem ukazała jeden z wzorców męskości, posługując się przy tym po mistrzowsku metaforą...

Polecenie 1

Określ, jakie cechy, według ciebie, powinien posiadać prawdziwy mężczyzna.

Przeczytaj wiersz Wisławy Szymborskiej, a następnie wykonaj związane z nim ćwiczenia i polecenia.

Mister rozkroku i przykucania...

” Wisława Szymborska

Konkurs piękności męskiej

Od szczęk do pięty wszedł napięty.

Oliwne na nim firmamenty.

Ten tylko może być wybrany,

kto jest jak strucla zasupłany.

Z niedźwiedziem bierze się za bary
groźnym (choć go wcale nie ma).

Trzy niewidzialne jaguary
padają pod ciosami trzema.

Rozkroku mistrz i przykucania.

Brzuch ma w dwudziestu pięciu minach.

Biją mu brawo, on się kłania
na odpowiednich witaminach.

Źródło: Wisława Szymborska, *Konkurs piękności męskiej*, [w:] *tejże, Wiersze wybrane*, Kraków 2012, s. 91.

Polecenie 2

Opisz wrażenia, jakie wywołuje w tobie utwór *Konkurs piękności męskiej*.

Ćwiczenie 1

Określ, kim jest bohater wiersza.

Ćwiczenie 2

Dopasuj nazwy środków stylistycznych oraz ich funkcje do przykładów z tekstu podanych w tabeli.

Przykład z tekstu	Środek stylistyczny	Funkcja
„niewidzialne jaguary”		
„oliwne na nim firmamenty”		
„ten tylko może być wybrany, kto jest jak strucla zasupłany”		
„rozkroku mistrz i przykucania”		

podkreślenie ironicznego stosunku do zawodnika

podkreślenie cech ciała zawodnika

uplastycznienie opisu

epitet

ukazanie śmieszności całej sytuacji

porównanie

inwersja

metafora

Ćwiczenie 3

Zapisz cytaty świadczące o ironicznym stosunku podmiotu lirycznego do bohatera wiersza.

Ćwiczenie 4

Zinterpretuj wymowę dwóch ostatnich wersów wiersza.

Ciekawostka

Mimo że Wisława Szymborska w kpiący sposób odniosła się do wzorca męskości opartego na kulcie ciała, to dopuszczała tu jeden wyjątek. Był nim bokser, Andrzej Gołota, którego walki, bardzo często przegrane, śledziła na żywo, bez względu na porę transmisji. Poetka oglądała również program 'Taniec z gwiazdami', w którym występował sportowiec, a w pokoju trzymała jego podobiznę.

Być może geniusz Szymborskiej objawił się i w tym wypadku. Może dostrzegła w Gołocie nie mistrza boksu, ale 'mało męską' wrażliwość, która nie pozwoliła mu osiągnąć sukcesów na miarę bokserskiego talentu. Właśnie to widzieli w nim niektórzy komentatorzy.

Czy to pan, czy pani?

” Georges Vigarello

Historia urody. Ciało i sztuka upiększania od renesansu do dziś

Dwudziestowieczną urodę inicjuje zmiana sylwetki, 'metamorfoza' rozpoczęta w drugiej i trzeciej dekadzie XX wieku: uwysmuklone linie, łagodniejsze gesty. Nogi się wydłużają, fryzury podnoszą, zaczyna dominować wysokość. Wizerunki z „[Vogue](#)” czy „[Feminy](#)” w 1920 roku są zupełnie inne niż w roku 1900: 'Wszystkie kobiety wyglądają, jakby urosły'. Ich wygląd z obrazu kwiatu upodabnia się do obrazu łodygi, od litery 'S' przechodzi do 'I'. 'Niezmierne' rozciągnięcie w stosunku do tego, co działo się na początku XX wieku.

[...]

Od lat 60. zmienia się wszystko. [...] Wiele znaków męskości zaczerpnięto z kobiecości: przykładem profil [Beatlesów](#) w dżinsach i z długimi włosami w towarzystwie dziewcząt w dżinsach i z półdługimi włosami'. [...] Męskie ciało wydłuża się, subtelniej: elastyczne kształty [Keanu Reevesa](#) w [Matriksie](#), jego 'gładka' skóra, zgrabna twarz, walka przypominająca taniec, w podobnym stopniu charakteryzują jego partnerkę [Laurence Fishburne](#); upodabniają ich jeszcze oszczędne fryzury, wyprofilowane okulary, delikatna i obcisła [tunika](#). [...]

Źródło: Georges Vigarello [czyt. żorż wigarello], *Historia urody. Ciało i sztuka upiększania od renesansu do dziś*, tłum. Maciej Falski, Warszawa 2011, s. 142–230.

Po przeczytaniu fragmentów książki [Georgesa Vigarella](#) wykonaj ćwiczenia i polecenia.

Ćwiczenie 5

Na podstawie tekstu zweryfikuj prawdziwość przedstawionych tez. Dopasuj każdą z nich do właściwej kategorii - Prawda lub Fałsz.

Prawda

W XX wieku mężczyźni nosili dżinsy z szerokimi nogawkami, które wysmuklały ich ciało.

Fałsz

Kobieca sylwetka w XX wieku stała się smuklejsza.

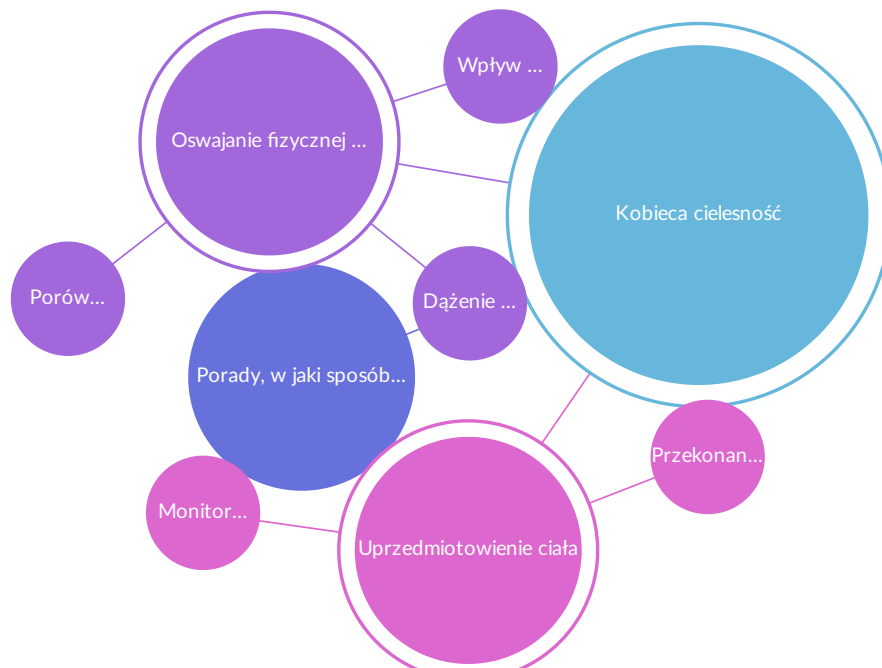
Pojawianie się cech kobiecych u mężczyzn prowadzi do likwidacji płci.

W wieku XX w męskich postawach zaczęły pojawiać się rysy kobiece.

Piękna twarz była charakterystyczna jedynie dla kobiet.

Polecenie 3

Na podstawie własnej wiedzy porównaj zmiany, jakie zaszły w sposobie ukazywania kobiecej cielesności w I połowie XX w. do współcześnie zachodzących zmian. Stwórz mapę myśli.

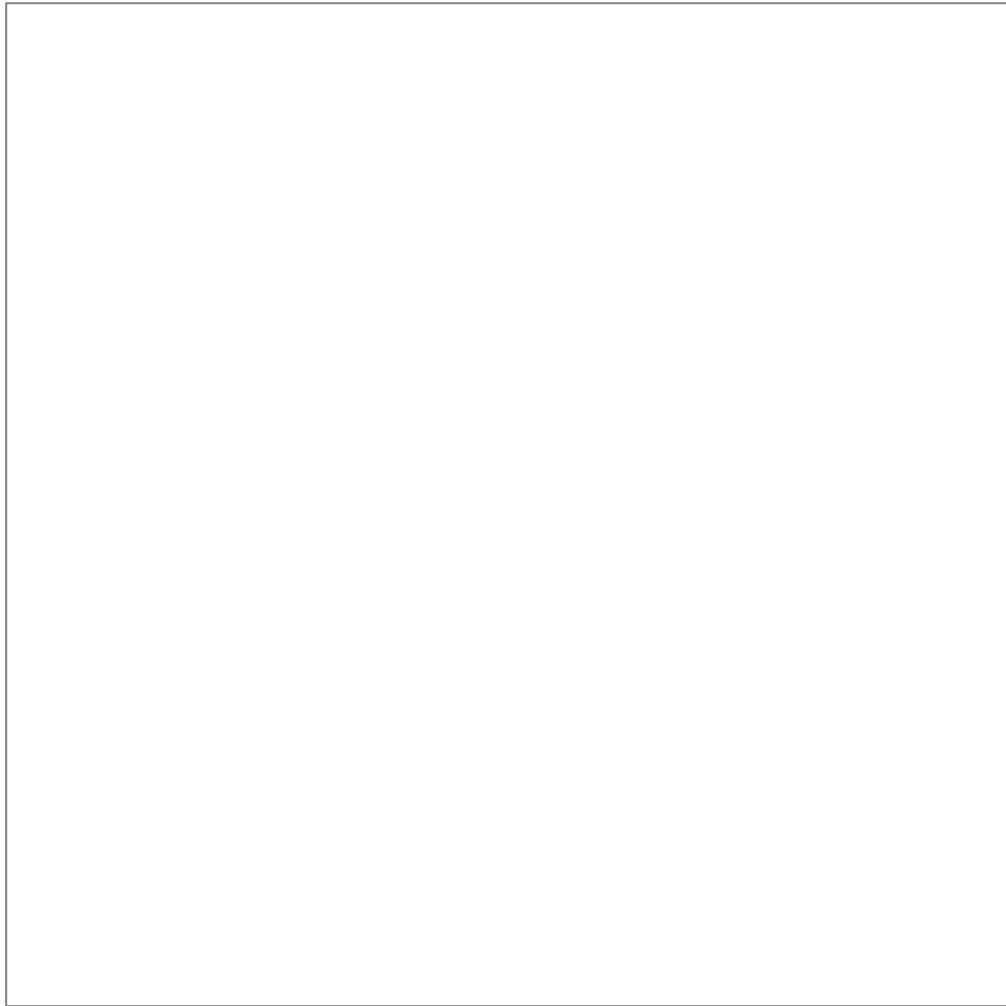
Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 4

Wyszukaj w dowolnym źródle i obejrzyj zdjęcia grupy The Beatles i Keanu Reevesa z filmu *Matrix*. Czy zgadzasz się z opinią Georgesa Vigarella, że wizerunki tych postaci zawierają elementy tradycyjnie pojmowanej kobiecości? Uzasadnij swoją odpowiedź.

Polecenie 5

Wykonaj plakat ilustrujący współczesne trendy w modzie. Skorzystaj ze szkicownika.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Gdzie ci mężczyźni?

Poetyckie refleksje Wisławy Szymborskiej odzwierciedlają problem związany z tzw. kryzysem męskości. Temat ten omawiany jest przez wielu publicystów i naukowców. Temu zagadnieniu poświęcił również swoją książkę [Zbyszko Melosik](#), profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Przeczytaj fragmenty książki prof. Zbyszka Melosika, a następnie wykonaj związane z nimi ćwiczenia i polecenia.

Zbyszko Melosik

” Kryzys męskości w kulturze współczesnej

Co więc oznacza [...] 'kryzys męskości'? W tym miejscu zasygnalizuję jedynie kilka wybranych aspektów tego zagadnienia. Pierwszy z nich – najogólniejszy i zapewne najważniejszy – związany jest z typową dla kultury współczesnej rosnącą trudnością w uzyskiwaniu odpowiedzi na pytanie: co oznacza być mężczyzną? Kiedyś odpowiedź była prosta, wyznaczona przez jasno określone standardy dotyczące tożsamości i ciała, sposobu myślenia i stylu życia, a także ról społecznych. Standardy te odwoływały się do idei 'męskości tradycyjnej', zorientowanej na konstruowanie silnej, dominującej tożsamości. [...] W przeszłości mężczyzna stał 'poza kamerą', a więc 'poza krytyką'. Niewzruszony niczym granitowy pomnik, uosabiał stabilność, racjonalność i bohaterstwo. Dziś mężczyzna – detalicznie śledzony przez lustra, kamery i media – jest coraz częściej postrzegany jako 'słaba płeć'. Nieustannie poszukuje się jego 'słabych stron'.

[...]

W przeszłości pozycja społeczna mężczyzny była niemożliwa do podważenia już choćby przez fakt, iż podejmował on w życiu działania 'poważne' i 'decydujące'; wchodził w rolę polityka, przedsiębiorcy czy właściciela ziemskiego, względnie pracownika-wytwórcę, dostarczającego rodzinie środków do życia. Role dawały mu niezaprzeczalną przewagę nad kobietą, która prowadziła dom (pranie, prasowanie, sprząatanie, gotowanie), stroiła się (dla niego) i robiła zakupy (jeśli mężczyzna już coś kupował, to dom lub posiadłość, względnie nowego mercedesa). Dziś sytuacja zmieniała się radykalnie.

Ćwiczenie 6.1

Określ cechy męskości pojmowanej w tradycyjny sposób. Zilustruj swoją odpowiedź cytataми z tekstu.

Ćwiczenie 6.2

Wyjaśnij, jak rozumiesz pojęcie 'kryzys męskości'.

Ćwiczenie 6.3

Dopasuj do odpowiednich kategorii podane poniżej określenia i cechy dotyczące mężczyzn.

Mężczyzna dawniej

Mężczyzna w kryzysie

publiczna krytyka

bohaterstwo

dominująca osobowość

stałość

osłabienie pozycji społecznej

słaba płeć

przewrażliwienie

kierowanie się rozumem

przewaga nad kobietą

wysoka pozycja społeczna

Ciekawostka

Przejawy 'kryzysu męskości' według prof. Zbyszka Melosika:

- [Konsumpcjonizm](#) – czyli mężczyźni na zakupach, uwiedzeni niczym kobiety przez reklamę, która zwraca się także ku nim;
- [Medykalizacja](#) życia – czyli mężczyźni u lekarza i terapeuty z powodu słabości swoich ciał i umysłów;
- [Feminizacja](#) męskiego ciała – czyli męskie ciało wystawione na pokaz, wydepilowane, perfumowane, wystrojone i pozbawione mięśni;
- Dominacja kobiet – czyli pojawianie się kobiety dominującej w relacji z mężczyzną i uprawiającej czasem nawet męskie sporty.

Zadaniowo

Polecenie 6

Na podstawie przytoczonych fragmentów tekstu Georges'a Vigarella i prof. Zbyszka Melosika napisz notatkę syntetyzującą na temat: Współczesny model męskości. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Polecenie 7

Napisz wypracowanie na temat: 'Kult ciała czy piękno ducha? Jaki powinien być współczesny mężczyzna?'. Rozważ problem, odwołując się do:

- wiersza *Konkurs piękności męskiej* Wisławy Szymborskiej;
- wybranej lektury obowiązkowej;
- wybranego tekstu kultury.

Przedstaw również swoje zdanie i je uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 400 wyrazów.

Ćwiczenie 7

Ułóż krzyżówkę, której rozwiązaniem będzie wyraz 'mężczyzna'. Postępuj zgodnie z poniższą instrukcją.

1. W polu „Tu wpisz polecenie” wpisz treść polecenia, np. Rozwiąż krzyżówkę.
2. W polu „Tu wpisz pytanie” wpisz pytanie, na które osoba rozwiązująca krzyżówkę udzieli odpowiedzi, np. Jak nazywa się kobieta pozostająca z mężczyzną w związku małżeńskim?
3. W kolejnej linii wpisz odpowiedź: żona. Pamiętaj, że litera (w tym przypadku „ż”), musi znaleźć się w początkowej kolumnie (ż-ona).
4. Ułóż kolejne pytania i wpisz odpowiedzi.
5. Pamiętaj, że litery z hasła „mężczyzna” muszą się znaleźć na początku, na końcu lub w środku wyrazów tworzących krzyżówkę.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.